

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Quarta. De Quantitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO IV. DE QUANTITATE.

Descendo nunc ad examinanda prædicamenta, accidentia in specie, quæ numero supra dixi ex communi & recipienda sententia esse novem: primum eorum statuo quantitatem; tum quia id Philosophum, quem ordinariè reliquæ sequuntur Scholæ, fecisse deprehendo; tum quia statui supra, quantitatem esse primum & immediatum, licet non ultimum subjectum reliquorum accidentium in suo genere: unde iure præcedit etiam ante cætera examinari quamvis secundum entitativam perfectionem qualitas antecedere deberet: sed quem admodum priora perfectione, sunt posteriora generatione; ita etiam in eodem genere stando quæ sunt priora perfectione erunt posteriora tractatione unde sit

QUÆSTIO I.

Quid sit quantitas seu in quo consistat ratio eius formalis?

Notandum quòd in hac quæstione

sermo non fit futurus de ea quantitate quæ dicitur virtutis, secundum quam mensuratur cuiuslibet rei perfectio, ita ut quo minus, vel quo magis una res alià re dicitur perfectior, eò maiorem, minoremve dicitur habere perfectionem: hinc quia Deus optimus maximus summè perfectus est, inter omnia entia ens est maximum, seu maximè perfectum ut ait D. Bernardus lib. 2. de amore Dei cap. 10. *Cogitandus est Deus, sine qualitate bonus, sine quantitate magnus, sine situ præstans, sine habitu continens, omnia disponens*: hinc etiam divus August. 6. Trinit. 8. dixit: *In his quæ non mole magna sunt, hoc majus est quod perfectius est*. Quantitas molis est rebus solis corporeis competens, ratione cuius unum corpus, vel una res corporea excedit aliud magnitudine, seu extensione secundum unam, vel dices, vel tertiam deniq; dimensionem, nempe tam secundum latum, longum, quam etiam secundum profundum: sic Gigas excedit quantitate pigmeum. Et in hac acceptione Philosophus definit quantitatem in concreto .Met. cap. 7. sic: *Est divisibile in ea quæ insunt quorum unumquodq; vel unumquodq; eorum unum est quid & hoc aliquid aptum est esse*. Ubi per ly *Quid* intelligit Philosophus accidens, per quod distinguitur quantitas ab alio mixto, in quo secundum aliquam sententiam omnia quatuor elementa formalitèr continentur, cui mixto alioquin tota posset applicari definitio, seu potiùs descriptio: Dicitur *divisibile*, ut distingatur quantitas ab accidentibus indivisibilibus & spiritualibus. Per *divisibilitatem* autem intelligenda est divisibilitas, quæ per agens naturale fieri & contingere possit, & quidem ratione sui in partes quæ insunt, ita ut omnibus aliis, quæ sunt divisibilia sic ratione hujus, seu quantitatis competat, per quod excluditur calor intensus ut &, quia si poneretur extra omne subjectum, quantum non posset dividi saltem ab agente corporeo, sed penetraretur à quocunq; corpore interposito: unde quòd possit nunc ita dividi, habet hoc à quantitate, quæ hoc habet à se, & ratione cuius hoc aliis competit, ut patet de Eucharistia, quæ est naturalitèr divisibilis ab agente corporeo, quantum est de se, quod notantèr dico, quia fortè per accidens contingere posset quantitatem non esse sic divisibilem, casu quo esset in

subjecto cuius partes non possent dividi, ut est de partibus cæli naturalitèr loquendo, quæ non sunt divisibiles, nec consequenter quantitas quæ in ipsis subjectatur. dicitur *in ea quæ insunt*, id est in partes ex quibus actualitèr componitur, ut denotetur, quòd hic agatur de quantitate in quantum est aliquod totum integrale, & non ut est totum potentiale: dicitur *quorum unumquodq;*, id est ex partibus dividendis, vel *unumquodq;*, id est quælibet etiam singillatim: *est unum quid*, id est, ens aliquod completum: & *hoc aliquid*, id est singulare & per se existens extra aliud, seu aliam partem integram eisdem totius, per quod hujus totius partes distinguuntur à partibus totius actualis Metaphysici, vel Physici; quia in illis alterutra pars inest alteri, vel per identitatem, ut in toto Metaphysico, vel per informationem ut in toto Physico; item etiam per hanc ultimam partem distinguitur à corpore mixto casu, quo in ipso essent quatuor elementa formalitèr, prout dixi, quod quædam teneat sententia; quia in qualibet parte illius mixti manerent adhuc quatuor elementa formalitèr. Et quamvis hæc explicatio fat congrua sit, contrahitur tamen in Scholis acerrimè, in quonam formalis ratio constitutiva quantitatis consistat? Circa quam materiam plures & diversæ sunt sententiar. Prima est quam insinuavit D. Thomas p. 1. q. 29. art. 1. & opusculo 12. Alberti Magni, quæ rationem formalem quantitatis constituit in mensura: Mensura autem de qua hic est sermo, non est in illa, in impropria acceptione pro eo, per quod cognoscimus gravitatem, seu potiùs perfectionem alicujus rei, sicut gravitas plumbi decem librarum mensurat mihi corpus, vel carnem ad decem libras. Et Deus utpote in perfectione sua infinitus, & in omni genere perfectissimus, quo magis aliquod ens creatum ad eum accedit, dicitur magis perfectum cæteris, ita ut sit mensura omnium. Et homo dicitur mensura omnium animantium, ex eo quòd colligatur, quòd illud animal, quò magis accedit ad hominem, sit eò perfectius, & eò imperfectius, quò magis ab eo recedit: quod etiam in omnibus aliis generibus observari potest, ita quòd hinc dicatur communiter in omni genere aliquod esse, quòd sit mensura cæterorum, quæ sub eodem continentur, sed ut dixi, de hac mensura hic non facit sermo, sed de mensura in propria acceptione, quæ est ratio per quam quantitas rei cognoscitur: sic se habet ulna apud panifices, quia applicando hanc deveniunt in cognitionem

gnitionem quantæ magnitudinis sit pannus, & sic de aliis. Et hæc est iterum duplex: alia enim est activa, alia passiva, saltem secundum diversos respectus. Activa est illa res, quæ aliquid mensuratur, seu per quam inquiritur & investigatur quantitas alicujus rei: sic ulna est mensura quæ inquiritur quantitas navis, domus &c. Mensura passiva, seu potius res mensurata dicenda, est ipsa res, cujus quantitas & magnitudo investigata & mensurata fuit, ut est ipsa domus navis lignum; dixi notantè, saltem secundum diversos respectus, quia ulna mensura est actu alio, qua inquiritur quantitas ligni 1. 2. ulnarum, & est iterum mensura passiva, quia ejus quantitas mensuratur & inquiritur iterum per palmum: unde illud quod est notius dicitur semper esse mensura actualis, & rei; minus nota dicitur mensura passiva, quia ut ipsum mensuratum. Mensura activa est triplex, alia est enim actualis, & est illa qua actualiter aliquid mensuratur; alia est aptitudinalis, quæ aliquid potest mensurare; & tertia est radicalis, quæ est formalitas ad quam sequitur aptitudo ad mensurandum. Similiter triplex est passiva, actualis, quæ mensuratur; aptitudinalis quæ mensurari potest; & radicalis, quæ est aptitudinis radix, seu formalitas ad quam sequitur aptitudo, ut aliquid possit mensurari. Sententiam Alberti sequuntur Soncinas, Javellus & alii. Secunda Sententia docet rationem formalem consistere in divisibilitate in partes constitutivas, & integrantes, ad differentiam rerum spiritualium, quæ penitus sunt indivisibiles. Hæc tribuitur tam D. Thomæ quam Scoto eamque mordaciter defendit Capreolus de Flandria: & Tertia Sententia est Arriagæ, quam sequitur etiam Oviedo, qui dicit rationem formalem quantitatis consistere in eo, quod est reddere corpus impenetrabile naturaliter, cum alio quocumque ejusdem speciei tantum. Quarta Sententia asserit, rationem formalem quantitatis esse extendere partes substantiæ materialis; ita sentit Capreolus, teste Oviedo, Soncinas & Vasquez. Quinta Sententia docet, quod ratio formalis quantitatis consistat in extensione partium, seu in illo quod est principium habendi partes extra partes, ad quam extensionem sequitur connaturalis exigentia expellendi se mutuo, & quodlibet aliud, sive ejusdem, sive diversæ speciei à loco, quæ extensio dici potest radix impenetrabilitatis, vel impenetrationis naturalis. Hæc est Scoti 4. d. 10. q. 1. D. Thomæ 1. p. q. 14. art. 11. quos præter Scotistas & Thomistas sequuntur Recentiores sat communiter, ut Complutenses, Suarez, Hurtadus, Comptonius disp. 9. Met. Sect. 2. Et licet conveniant prædicti authores, quod non debeat esse actualis extensio, sed quod sit exigentia extensionis; controversant tamen, an debeat esse extensio in ordine ad locum, vel in ordine ad se? Quod, ut intelligatur notandum. Quod habere partes extensas in ordine ad se, est habere partes cum aliquo speciali ordine inter se unitas, sive sint omnes penetrative in eodem loco, sive non sint, ita ut una ex illis servato ordine immediatè uniatu alteri alicui determinatæ, & ista tertiæ, & sic deinceps, ut verbi gratiâ, ut caput immediatè uniatu collo, collum humeris, humeri pectori, &

pectus ventri, &c. prout est corpus Christi sub speciebus. Partes verò habere extensas in ordine ad locum est, quando partes totius occupant aliquem determinatum locum, ita ut una pars correspondeat uni parti loci, & locus etiam isti parti, & sic de aliis. Et quando sermo est de aptitudinali extensione, tunc sunt partes dicentes aptitudinem ad talem & talem locum. His præmissis & prænotatis

Dico I. Ratio formalis constitutiva quantitatis non constituit in aliqua ex enumeratis mensuris, hæc est contra Albertum magnum.

Probatur Conclusio primò Universaliter. Quidquid præsupponit aliquid ante se in esse, non potest de ejus esse essentia, sed mensurari, vel mensurare seu activè, seu passivè, præsupponit quantitatem esse jam constitutam, ergò posse mensurari, vel mensurare, non erit ejus formalis ratio: patet major; quia nullum prius constituitur in esse per aliquid posteris: probatur etiam minor: quia præsupponitur jam quod quantitas sit extensa, ergò præsupponitur quantitas constituta: probatur aut. quia nihil sive activè, sive passivè, mensurare, vel mensurari potest, nisi quod est extensum, ergò præsupponitur quantitas jam extensa esse.

Probatur Conclusio secundò Specialiter de singulis, & primò de mensura actuali. Quod quæ aliquid mensuretur est merè contingens, ergò quantitas non constituetur per mensuram actualem: probatur aut. quia abesse & adesse potest, sicut quodcumque aliud accidens, & sicut ab esse potest quicumque actus, ergò: probatur consequentia; quia nihil constituitur per illud quod contingenter advenit, sed actualiter mensurare, vel mensurari contingenter advenit, ergò per illam non constituetur in sua esse formali & quidditativo. Probatur etiam de aptitudinali; quia nullum absolutum potest constitui per aliquid relativum, ut dixi satis disp. præced. sed aptitudinalis mensura est quid relativum, ergò quantitas non poterit constitui per illam aptitudinem; quia hæc est absolutum accidens, & substantiam in subsistendo maximè imitans, & proximè sequens. Quod autem aptitudinalis mensura sit quid respectivum, patet etiam à paritate rationis: quia non videtur quare aptitudinalis inhaerentia dicatur esse respectus qualiscumque demum, & non dicatur etiam respectus aptitudinalis mensura. Probatur denique de radicali, quia res quæ convenit essentialiter uni, & est de essentia ejus, non potest alteri convenire, nec esse ejus essentia, sed radix mensurabilitatis potest alteri convenire quàm quantitati, ergò non potest esse ratio constitutiva substantiæ: probatur ma. Quia nihil magis proprium & intimum alicui, quàm sua essentia, quia per eam ab omni alio distinguitur in esse, ergò quod est de essentia unius, non potest convenire alteri, quia alioquin nullam haberent entitatè per quam specificè distinguerentur probatur etiam minor: quia convenit substantiæ, ergò potest alteri convenire: probatur aut. quia una substantia independentè ab omni quantitate potest

est aliam mensurare, & ab eadem mensurari: nam habet tam bene radicem ad mensurandum quam quantitas, ergo: probatur ant. quia potest unus angelus per applicationem substantiae decem cubitorum devenire in cognitionem alterius substantiae plurium, vel pauciorum cubitorum, dixi angelum hoc posse, quia certum videtur quod a nobis pro hoc itatu fieri nequeat. Sed

Opponitur Authoritas tum D. Augustini cap. 10. Categ. dicentis: *Quantum verò sit in ventri non potest, nisi fuerit adhibita mensura collectum &c.* tum Aristotelis, qui frequenter asserit, rationem formalem quantitatis esse mensuram, ergo in mensura radicali ad minus, si non actuali, constituenda est ratio formalis quantitatis. Sed R. D. Augustinum tantum per praefatum textum & plura similia velle, quod ad extra applicanda sit mensura, ut nos deveniamus in cognitionem alicujus quanti; non verò quod quantitas intrinsecè constituitur per mensuram etiam quamcumq; ; eodem modo dico, locutum fuisse Aristotelem, dum dicit, illud quantum aut quantitativum esse quod est mensurabile aut mensurativum, eo quod nos defectò non possumus determinatè venire in cognitionem; nisi per extrinsecam applicationem mensurae, & quod substantiam nullam entitative extensam mensurare possumus separata quantitate, quia eam nequimus applicare localiter.

Dico 2. Nec ratio formalis constitutiva quantitatis consistit in divisibilitate. Hæc est contra secundam sententiam.

Probatur Conclusio sicuti prior. Quia quod convenit alteri, non potest esse ratio constitutiva alicujus: sed esse divisibile convenit substantiae tam bene, ac quantitati, ergo non potest esse ratio constitutiva quantitatis: probatur mi. Quia substantia capitis in homine potest conservari sine substantia manus, licet separetur ab eis quantitas, ergo divisibilitas tam bene convenit substantiae quam quantitati: Confirmatur; quia quantitatem esse, est prius quam esse divisibilem in partes. Sed

Opponitur etiam authoritas Aristotelis 5. Met. cap. 13. ut ipsum citat Mastrius qui definit quantitatem per divisibilitatem, nam supra dixit *quantum esse divisibile in ea quæ insunt*, sed per quod definitur aliquid per id etiam constituitur, ergo divisibilitas est ratio constitutiva quantitatis. R. dist. ma. definit quantitatem per divisibilitatem definitione proprie & rigorosè dicta, nego ma. definitione descriptivâ concedo ma. similiter dist. mi. definitio est explicativa essentiae, si sit proprie dicta concedo mi. definitio descriptiva, nego mi. & consequentiam. Itaq; ex Aristotele tantum ut ipsum etiam exponit Doctor 5. Met. 9. habetur, quod divisibilitas sit proprietas quantitatis, & tamen non quæcumq;, sed illa secundum quam aliquid est divisibile naturaliter in partes integrantes, per inter positionem aut applicationem corporis. Sed

F. Amandi Hermann Logica.

Instatur: Ipse Scotus 4. d. 12. q. 2. ait: qualitatem corpoream à quantitate separatam, non esse actu divisibilem, sed tantum potentia remotà, ergo per quantitatem fit talis proximè: probatur consequentia: quodcumque aliquid competit alteri, & aliquid in esse particulari & determinato constituit, illud sibi primò competit, & debet esse magistrale, sed qualitati competit dividi in plures partes per quantitatem, ergo quantitati per se primò competit, sed R. dist. antecedens: qualitas non est actu divisibilis à quantitate, separata à causa naturali corporeo, naturaliterq; agente, concedo ant. qualitas dividi nequit in partes integrantes ab agente super naturali, vel angelo, nego ant. Itaq; verum quidem est quod aliquid dividi non possit ab agente naturali, nisi mediante quantitate: quia nullum agens naturali agere & dividere potest, nisi mediante instrumento corporeo.

Dico 3. Ratio formalis quantitatis non consistit in eo quod est reddere corpus impenetrabile cum alio ejusdem speciei. Hæc est contra Ariagam, &c. Est tamen Scholasticorum communiter, & valde difficilè defenditur contrarium propter mysterium Nativitatis & Resurrectionis Domini.

Probatur Conclusio primò. Authoritate D. Augustini epist. 3. ubi sic ait: *Ipsa virtus Dei per inviolata Matris Virginea viscera membra infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia membra invenit induxit*, ergo ratio quantitatis non consistit in impenetrabilitate: quia manente quantitate adhuc corpora fuerant penetrabilia: tum D. Bernardus serm. 4. *Cui poterit, inquit, asper aut durus videri (scilicet Christus) qui neque ipsi matri quidquam asperitatis, quidquam intulit lesionis.*

Probatur Conclusio ratione: Quia major est in compatibilitas inter res diversæ speciei, quam inter res ejusdem speciei, ergo si quantitas expellit quodlibet aliud ejusdem speciei, multò magis debet expellere alia quæ sunt diversæ speciei; probatur ant. Major est diversitas, & in compatibilitas inter albedinem & nigredinem quam inter duas albedines, vel duas nigredines; item inter hominem & leonem, quam inter duos homines, vel inter duos leones, ergo est major incompatibilitas inter res diversæ speciei, quam inter res ejusdem speciei, & consequenter multò magis, vel ad minus æq; citò debet expellere unum alterum, & sic malè assignatur pro ratione formalis constitutiva quantitatis impenetrabilitas naturalis cum alio ejusdem speciei. Confirmatur; quia unus homo æq; petit expellere alium hominem ab eodem loco, quam lignum vel lapidem, ergo.

Dico 4. Ratio formalis quantitatis non consistit quoque in extensione partium, sive in ordine ad se, sive in ordine ad locum. Est etiam communior Scotistarum.

Et Probatur primò. Quia substantia habet extensionem partium tam in ordine

VI. Nec consistit in eo quod est reddere corpus in penetrabile cum alio ejusdem speciei.

VII. Nec in extensione.

dine ad se, quàm in ordine ad locum, ergò in tali extensione non consistit ratio formalis quantitatis; quia ex dictis per nihil constituitur potest in suo esse formali, quod convenit alteri: probatur ant. Et pono casum: si Deus separaret quantitatem à statua marmorea A, illa substantia statuae connaturaliter exigeret manum non esse immediatè unitum pedi, nec oculum auri &c. & ex eo ipso, quod sic exigeret manum non esse sic unitam pedi, etiam connaturaliter exigit, quòd manus in priori loco licet separatur quantitas, una pars respondeat uni parti loci, & altera alteri parti, ergò connaturaliter exigit non modò extensionem in ordine ad se, sed etiam in ordine ad locum: probatur ant. quoad secundam partem, scilicet eò ipso, quo illa substantia statuae extensionem entitativam etiam habeat extensionem localem. Illae partes substantiae non deberent se ipsas penetrare, nec etiam ad punctum loci statim confluere, ergò haberet extensionem quoad locum: probatur ant. tum quia non est assignabile punctum ad quod confluerent; tum quia Deus non tenetur illud determinare, vel causare talem confluxum, tum deniq; quia agens naturale non potest se, vel aliud quodcunq; movere ad locum distinctum, non transito medio, quia hoc naturaliter repugnat, ergò illa substantia à quantitate separata habet extensionem partium adhuc in ordine ad locum.

VIII. Dices 1. Hanc extensionem substantiae provenire insubstantia ab exigentia quantitatis, à qua formaliter constituitur una pars ejus extra aliam partem: tam in ordine ad se, quàm in ordine ad locum. Sed contra: Ideò exigit habere quantitatem, quia habet tales partes, unam extra aliam, ergò hoc non habet à quantitate: probatur ant. quia certum est quòd substantia quinque ulnaris statuae exigit majorem quantitatem, quàm substantia statuae palmaris, sed hujus alia ratio assignari non potest, nisi quia substantia quinque ulnaris habet plures partes extra se, quàm substantia palmaris, ergò substantia exigit ideò talem vel talem quantitatem, quia habet tales & tales partes.

Dices 2. Illas partes substantiae non esse extra se, nec unam partem correspondere uni loci parti, & alteram alteri, quia illa substantia tunc scilicet separata à quantitate, nec esset in loco, sed esset in numero tanquam aliquid ejus. Sed contra certum est, quòd illa substantia statuae marmorea A, quae in hoc instanti existit in hoc loco, si in altero instanti separaretur ejus quantitas, ita erit localitèr ibi, ut angelus possit eam intuitivè videre, ut distinctam ab aliis substantiis, & ab aliquibus multum distantem, ab aliis verò nullo modo distantem, similiter unam partem distare ab altera, & aliam contra ipsi immediatè uniri, sed haec sufficiunt, ut illa substantia dicatur esse in loco, ergò:

IX. Probatur Conclusio secundò.

Ex eo quòd substantia spiritualis caret partibus ejus connaturalis modus essendi in loco est simplex & indivisibilis, ita ut sit tota in toto, & tota in qualibet parte, sed substantia materialis etiam, ut à quantitate distincta & separata est opposita substantiae spirituali, ergò etiam ut

separata debet habere alium existendi modum, sed subsumo alium habere non potest nisi extensum & divisibilem, ergò substantia materialis etiam separata à quantitate habet extensionem tum in ordine ad se, tum in ordine ad locum. Confirmatur: Quia partes extensionis in qualitate per hoc distinguuntur à partibus intentionis seclusa omni quantitate, quòd illae petunt extensionem in subiecto, non istae, ergò.

Dices: Non repugnaret illis partibus se invicem penetrari, ergò illae partes non haberent modum existendi divisibilem. R. quòd quamvis non implicet illis partibus, quò minus una connaturaliter possit cum alia compenetrari, repugnat tamen naturaliter illis partibus, ut quaelibet sit tota in toto & tota in qualibet parte spatii divisibilis. Sed contra Conclusionem

Opponitur Autoritas Doctoris 2. d. 12. q. 2. D. ubi docet quòd materia separata à quantitate non maneret in loco, nisi definitivè & praesentialitèr sicut Angelus, ergò substantia materialis separata à quantitate non habet extensionem partium, nec in ordine ad se, nec in ordine ad locum: aliàs non esset tantum definitivè in loco, prout esse docet Scotus. Quòd confirmatur ex eodem: num 4. d. 10. q. 3. & quòd l. 10. H. dicit solam quantitatem esse solam rationem fundamentalem essendi in loco circumscriptivè & dimensionè. Sed R. & dico quòd Scotus per modum essendi in loco circumscriptivè intelligat impenetrabilitèr, qualis est circumscriptio, quam affert quantitas substantiae: unde dum dicit materiam separata à quantitate futuram in loco definitivè, per esse in loco definitivè aliud non vult, quàm esse tale, quòd excludit circumscriptionem impenetrabilem, non verò prout excludit divisibilitatem & extensionem praesentiae, & hoc erat necessarium, quia substantiae materiali ratione suae materialitatis repugnat ita in loco constitui, ut sit tota in toto, & tota in qualibet parte. Et per hoc respondeo etiam ad Confirmationem ab auctoritate ejusdem Doctoris, scilicet solam quantitatem esse fundamentum & rationem fundamentalem essendi in loco circumscriptivè, circumscriptio impenetrabili nempe, non verò circumscriptio divisibilitatis: quia hujus fundamentum est corporeitas, quae in substantia materiali quantitatem praecedat. Sed

Instatur: Ex eodem Doctoris 4. d. 10. q. 1. M. ubi dicit: quòd praesentia divisibilis & situalis sit modus ipsius quantitatis, ergò substantia non poterit esse sic divisibilis de se, quia ut ipse dixi, nihil constituitur per id, quòd alteri competit. R. dist. auctoritatis antecedens. Praesentia divisibilis & situalis est modus quantitatis cum repugnantia penetrationis partium rei situae ad invicem, concedo ant. & id Doctoris asserere: est modus quantitatis, si praesentia divisibilis fiat sine repugnantia penetrationis, nego ant. & consequentiam. Quia hanc posteriorem praesentiam dicit Doctor, quòd etiam conveniat substantiae materiali, prout contradistinguitur; sed ex ratione

Urgetur: In substantia materiali partes

tes integrales non possunt esse ex propria ratione divisibiles distinctæ & inconfusæ, nisi ab aliquo accidente, ergo substantia ex se non habet partes extra se, sive in ordine ad locum, sive ad se: probatur ant. illæ partes deberent uniri penes extremitates, sed has non possunt habere à se ipsis, ergo: probatur mi. Extremitates sunt indivisibilia, ut linea, superficies, & puncta; sed linea superficies & puncta non reperiuntur in substantia materiali separata quantitate, ergo substantia materialis separata quantitate non habebit illam divisibilitatem, & consequenter erit in loco circumscriptivè, sicut angelus, & non extensivè. R. dist. ant. nisi ab aliquo accidente absoluto, nego ant. nisi ab aliquo accidente respectivo, concedo ant. & nego consequentiam: & probationis minorem, cujus probationis ma. dist. Extremitates sunt indivisibilia, & punctum, linea, superficies, substantia, concedo ma. accidentalia, nego ma. & dist. mi. sed substantia separata à quantitate non habet lineam, superficiem, substantiales, nego; accidentales concedo mi. Itaq; si illa indivisibilia admittuntur in quantitate, etiam debent admitti in substantia: punctum enim quantitatis debet subjectari in puncto substantiali, & linea quantitatis in linea substantiali.

Arguitur probando quòd non modò in aptitudinali extensione consistat ratio formalis quantitatis, quod præcedebat præcedens. Argutio, sed quòd requiratur actualis extensio. Quantitas in suo esse formali debet per talem rationem constitui, per quam distinguitur à substantia; sed nisi consisteret in actuali extensione non distingueretur à substantia, ergo debet formaliter constitui per actualem extensionem: probatur mi. Quia tunc poterunt sub extensione quantitativa pedes hominis in eodem puncto indivisibili cum cæteris membris, sed hoc etiam competit substantiæ, ergo nisi in tali extensione actuali consistat, non erit per quod distinguitur à substantia: patet minor, quia substantia quæcumq; separata potest esse, vel reduci ad punctum: probatur ma. Quia in Eucharistia pedes Christi Domini sunt in eodem puncto cum aliis membris, ergo: R. negando mi. ad cujus probationem respondeo dist. ma. Poterunt in extensione quantitativa pedes hominis esse in eodem puncto cum aliis membris, ita quòd habeant distantiam ad se, nego ma: ita quòd habeant etiam distantiam in ordine ad locum, concedo ma. similiter distinguo mi. sed hoc competit substantiæ eodem modo quo quantitati, nego mi. alio modo concedo. Itaq; licet possent membra humani corporis in puncto spatii penetrare, ut modò contingit in Eucharistia cum corpore Christi, in tali tamen casu pedes non solum sunt entitativè extra caput & alia membra in ordine ad se & ad rotum, sed etiam sunt distantes in ordine ad locum ab aliis membris in actu primo & aptitudine, quatenus suapte naturâ petunt loca distincta cum naturali repugnantia ad compenetrationem, quod non contingit de partibus substantiæ, adeoq; non est de formali ratione quantitatis, quod actualiter ponat partes substantiæ extra se invicem, sicut accidentis ratio non est actualitèr inherere, sed tantum esse

F. Amandi Hermann Logica.

principium intrinsecum actualis inherentiæ exigitivum: unde sicut DEUS salvâ essentiâ accidentis potest illud conservare sive subiecto, sic illasâ naturâ quantitatis potest actualem extensionem ab ea auferre.

Instatur. Quantitas est forma & actus actualiter actuans, præbendo suum effectum formalem; sed effectus formalis quantitatis est extendere partes in ordine ad locum, ergo in actuali extensione ejus ratio consistit, & non in aptitudinali; sed R. distinguendo mi. est extendere rem in ordine ad locum actualitèr, nego mi. aptitudinalitèr concedo mi. Itaq; sicut qualibet alia forma actuando præbet suum effectum formalem subiecto, ita etiam quantitas, & cum esse principium exigitivum extensionis localis impenetrabilis talem effectum actu communicat subiecto, & illud denominat actu exigitivum talis extensionis; actualis autem extensio est effectus aliquis secundarius.

Urgetur. Illud verè & intrinsecè aliquid constituit, sine quo res, nec esse, nec concipi potest, sed quantitas, nec esse, nec concipi potest sine extensione actuali, ergo: probatur mi. Non potest esse quantitas sine figura recta, vel curva; sed figura nequit concipi, sine actuali extensione, nec sine ea esse, ergo nec quantitas. R. Negando mi. cujus probationis ma. dist. non potest esse quantitas sine figura intrinseca & quidditativa, concedo ma. sine figura extrinseca & situati, nego ma. similiter distinguo mi. figura nequit concipi sine actuali extensione intrinseca & quidditativa, nego mi. extrinseca & situati, concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; quantitas benè potest esse sine figura posteriori, non priori, quod demonstrat ex Eucharistia in qua est corpus Christi sub speciebus, sine illa figura, quæ exigit extensionem situalem; quia est cum sola positione de genere quantitatis; accidentia verò e contra cum suo modo connaturali quantitativo, qualis est positio de genere situs.

Dico 5. Ratio formalis quantitatis est connatur alio & immediata exigentia extensionis impenetrabilis in ordine ad locum eundem, quæ exigentia potest vocari radix impenetrabilis, seu impenetratio. Hæc est ultimæ sententiæ & in Scholis communior, quam etiâ Baro conditionatè tenet, qui Apol. 5. Prædicant. Log. ait. 1. negat quantitatem esse distinctam à substantia, & consequenter dicit act. 2. nullam esse rationem aliam quantitatis constitutivam inquirendam, quòd si tamen esset quantitas distincta à substantia, tunc dicit. n. 9. exigentia extensionis localis seu impenetrabilis esse rationem formalem, verum tamen gratis ita conditionatè rem hanc determinat, imò nimium inconsequentèr ad priora negat quantitatem non esse distinctam à substantia: quia Apologia ante præd. seu prima de Prædicamentis asserit & hoc ex mente doctoris subtilis 5. Met. q. 6. ut ipsum in margine citat fol. 142. prædicamenta jam posita probabilissimè distingui realiter ab invicem, ita Apologia cit. & act. num. 6. interminis: sed inter prædicamenta jam posita prima sunt, substantia & quantitas, quomodo ergo consequenter loquitur,

XII.

Explicatur ratio formalis quantitatis.

Et 2

tur,

tur, quòd quantitas non sit distincta à substantia, cum antea dixerit omnia prædicamenta esse distincta realiter. Nec juvat, si Baro diceret, se in posteriori Apologia quodlibeticè disputare; nam is non censetur disputare sic, qui primò sententiam statuit aliquam, asserens eam esse de mente & in re. Docteri, in cujus verbum juravit; imò quem se defendere gloriatur, & postea conditionatè præposità positivè contrariâ opinione concludi, prout facit Baro, qui plus nimio utitur libertatem audendo & dicendo ac si in his esset Liber Baro: sed ad rem progrediendo Probo conclusionem propositam primò tum ex refutatione aliarum sententiarum, tum ex eo, quia nulla alia facilius assignari potest.

Probatur secundò. Quandoquidem aliqua res non potest sufficenter demonstrari à priori, benè probatur & describitur ac definitur à posteriori, recurrendo nimirum ad effectum aliquem, qui non nisi ab illa re quæ definienda suscipitur oriri potest: sed videmus, quòd substantiæ materiales sint impenetrabiles, ergò videndum est, quòd nam sit illud principium? subsumo: sed substantia materialis ipsa non est de se tale principium, ergò recurrendum est ad aliud: probatur aut. quia licet substantia petat extensionem localem, de se tamen non petit impenetrationem: consequentia etiam patet, nempe ad aliud principium esse recurrendum, sed aliud non potest melius assignari, quàm quantitas: probatur mi. quia illud, vel esset materia, vel forma, vel qualitas, neutrum horum est, ergò: probatur mi. quia non est materia & forma, quandoquidem se invicem in composito penetrant; nec qualitas: quia qualitates quoque sunt ad se invicem & ad aliud penetrabiles.

Probatur tertio. Illud benè statuitur alicujus essentia, à quò omnes proprietates emanant, sed ab exigentia extensionis impenetrabilis omnes proprietates quantitatis emanant: probatur mi. quia ab illa exigentia emanat impenetratio, secundo divisibilitas, mensurabilitas tam activè, quàm passivè; quia ex eo quòd habeat partes extensas impenetrabiles potest una applicari alteri, ut mensuretur & mensuret.

XIII.

Arguitur I. In contrarium: ideo secundum meam sententiam benè explicatur quantitatis essentia per impenetrabilitatem; quia impenetrabilitas est propriè passio: sed hæc ratio non sufficit ad explicandam quantitatis essentiam per impenetrabilitatem; major esse mea debet: probatur mi. quia extensio actualis, vel aptitudinalis, divisibilitas & mensurabilitas sunt tam benè passiones quantitatis, quàm impenetrabilitas, ergò hæc ratio non sufficit ut potius explicetur per impenetrabilitatem, quàm per aliquam aliam ex recensitis, & consequentè malè statuitur pro ratione quantitatis exigentia impenetrabilitatis. Sed R. diff. ma. quia est propria passio quæcunque, nego ma. quia est propria passio prima & rationi formali constitutive immediatior & proximior, concedo ma. & distinctà sic mi. nego consequentiam: ad probationem mi. dico di-

stinguendo ant. sunt proprietates æq; proxima, nego ant. remotiores, nego mi. & ob hanc rationem per impenetrabilitatis exigentiam potius explicatur ratio quantitatis, quàm per exigentiam aliarum. Sed

Instatur. Contra distinctionem ex data responsione. Ideo quantitas explicatur per impenetrabilitatem potius, quàm per alias quascunque passiones, quia est omnibus proximior, sed impenetrabilitati etiam est alia ratio proximior, ergò per ipsam potius debet explicari: probatur minor: ratio replendi & occupandi locum est prior quàm sit ratio expellendi aliud ab eodem loco, ergò impenetrabilitati est aliquid prius in quantitate: probatur ant. quia idè una quantitas expellit aliam, quia occupat jam hunc locum, ergò prius est occupare locum quam expellere aliud ab eodem propter impenetrabilitatem. R. concessa ma. negando mi. ad cujus probationem R. diff. ant. ratio replendi & occupandi locum est prior quàm sit ratio expellendi aliud in ratione generica, concedo: in ratione specifica, nego ant. & similiter disting. consequens: est aliqua ratio prior prioritate communioris, seu universalioris, concedo, prioritate specifica, nego consequentiam: probationem aut. distinguo etiam ideo expellit, quia replet & occupat locum quomodocunque, nego ant. quia replet & occupat impenetrabiliter concedo ant. & nego ab. solutè consequentiam. Itaq; occupare locum est quidem prius quam expellere, quia se habet ad modum generis, utpotè cum conveniat rebus tam quantitativis, quàm materialibus & spiritualibus; sed replere locum impenetrabiliter tantum competit quantitati, & aliis rebus ratione quantitatis, adeoq; repletio impenetrabiliter est ratio specifica quantitatis; quare cum explicatur alicujus rei natura, non debet explicare per prius quodcunque genericum, alias deberet etiam homo explicari per animal, quia animal est prius rationalitate; sicut quodcunque genericum dicitur esse prius suo specifico.

Urgetur. Ratio specifica nulli debet posse alteri competere, nec debet posse ab eo separari cujus est ratio specifica; sed impenetrabilitas potest tum competere alteri, tum ab ea separari, ergò: probatur mi. quoad r. p. quia substantiæ partes connaturaliter se expellunt ab eodem loco, ergò competit alteri: probatur ant. quia si separaretur quantitas à substantia, tunc partes illius exigerent naturaliter esse extra se invicem tam in ordine ad se, quàm in ordine ad locum, ergò: probatur etiam mi. principalis quoad alteram partem, quia quantitas corporis gloriosi est penetrabilis cum aliis corporibus quantis, ergò impenetrabilitas potest separari. R. negando mi. quoad utramque partem: cujus primæ probationis ant. diff. ratione sui, nego ant. ratione quantitatis concedo, ad probationem dico, illas partes substantiæ separatas à quantitate non petere naturaliter extensas in ordine ad locum, prout naturale opponitur violento, seu prout opponitur super, vel præter naturali, sicut motus circularis igni in sua sphaera competit; quamvis naturaliter petat moveri sursum: ad minoris quoad secundam part. prob. R. diff. etiam ant. Est penetrabilis

bilis naturaliter, nego; super naturaliter concedo ant. & nego consequentiam.

Replicatur. Impenetrabilitas est opposita penetrabilitati, ergo nec supernaturaliter poterit esse penetrabilis. R. diff. ant. Impenetrabilitas naturalis est opposita penetrabilitati naturali, concedo ant. impenetrabilitas naturalis est opposita penetrabilitati supernaturali, nego ant. & consequentiam, quod non est inconueniens, sicut nec inconueniens est quod corpus habeat inepititudinem naturalem ad essendum in multis locis, & habeat aptitudinem ad illa plura loca supernaturaliter.

XIV. **Oppugnatur Responsio:** Non est paritas de corpore & de quantitate impenetrabilitate, ergo: probatur ant. impenetrabilitas est proprietas quantitatis, ut ipse dixi, sed secundum me proprietates, nec supernaturaliter separari potest ab eo cuius est proprietas, ergo quantitas non poterit esse sine impenetrabilitate. R. negando ant. cuius probationis mi. distinguo: proprietates non potest separari etiam diuinitus ab eo, cuius est proprietates quantum ad actum primum, concedo mi. quantum ad actum secundum, nego mi. & consequentiam. Itaque quando Deus facit duo corpora quanta se inuicem penetrare non tollit proprietatem quantitatis in actu primo, sed tantum in actu secundo; seu non tollit impenetrabilitatem, sed impenetrationem: sicut si Deus tolleret omnem risum ab homine, non per hoc tolleretur risibilitas.

Dices. Deus per suam omnipotentiam non potest facere brutum esse non irrationale in actu secundo, ergo Deus nec poterit tollere actum secundum ab aliqua re. R. negando consequentiam. Quia quaecumque per negatiuam explicatur simpliciter, petunt utramque negationem, non uero positua ut sufficienter supra hanc difficultatem explicui agendo de substantia.

XV. **Pro Fine.** Questionis nota, quod quantitas sic commodè ex dictis explicari possit: Quod sit forma quaedam accidentalis absoluta, quae supervenit substantiae, quae de se alioquin erat capax extensionis localis sine repugnancia ad compenetrationem, eam facit esse exigivam extensionis impenetrabilis naturaliter. Ex quo patet, quod substantia non differat a quantitate per habere plures partes extensas, sed per habere tales partes, quae ex sua natura sunt incompatibiles.

QUESTIO II.

Utrum quantitas distinguatur a re quanta?

In hac questione litigium est inter Nominales & Reales: nam Divus Thomas 3. p. q. 77. a. 2. & Scotus 4. d. 12. q. 2. & in 2. q. 9. d. 9. quos non modò utriusque realis Scholae sectatores, verum etiam ferme omnes societatis Doctores teste Oviedo sequuntur, asserunt quantitatem esse accidens distinctum a substantia, seu a re quanta, quibus tamen subscribere non placuit Baroni, exigua in Magistrum

& Doctorem suum reverentia, cum tamen extranei autoritate eorum moveantur & trahantur, ut fateatur Oviedo contrav. 3. Met. punct. his formalibus: His subscribo tanto autoritatis utriusque Scholae pondere tractus, nullaque firma ratione pro sententia negante quantitatem super additam allectus. Et quamvis Baro dicat Magistrum suum fuisse problematium, nihilque de terminasse, videtur mihi tamen hallucinari quasi verò nullus ante ipsum Commentator hanc animadvertisset indifferentiam eius. Imò dum Scotus pro & contra asserit, per quantitatem non intelligit impenetrabilitatis exigivam rationem, sed extensionem partium tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum. Quod si Nominales vellent & ipse Baro, nulla tenus moverem contra eos lapidem, sed ultra acquiescerem; quòd per talem extensionem quantitas non distinguatur a substantia. Occham itaque 4. d. 4. quodlib. 4. q. 29. & in tract. de Eucharistia cap. 17. cum suis Nominibus Aureolo, Capreolo, Gabriele, Arriaga, Barone tenet, quantitatem esse omnino indistinctam a substantia, sed materiam & omnes entitates corporeas tam substantiales quam accidentales per se ipsas exigere extensionem & impenetrationem. Et licet in hac materia olim fuerim post professores meos problematius, nunc tamen ad quaestionem resolutivè.

Dico. Quantitas est accidens realiter distinctum a substantia. Ita Scholae realium & Recentiorum communiter.

II. Quantitas est realiter distincta a substantia.

Probatur Conclusio primò autoritate, & imprimis D. Augustini qui 5. Trinit. cap. 10. dicit: In his quae magnitudines participatione magna sunt, quibus est aliud esse, aliud magnas esse: sicut magnus mons & magna domus Aliud est magnitudo, aliud ea quae participatione magna sunt. Tum Scoti supra, tum Philosophi 1. Physicorum t. 17. Si substantia & quantum sunt duo sunt.

Probatur Conclusio primò. Supponendo in Eucharistia manere accidentia, & etiam quantitatem sine substantia Panis, ut declarat Concilium Trident. sess. 13. Ab eodem principio habent substantia & qualitates suam impenetrabilitatem, sed illud a quo sunt qualitates impenetrabiles est, realiter distinctum a substantia, ergo etiam realiter distinctum, a qualitatibus: probatur minor; quia in Eucharistia manent qualitates impenetrabiles extensa, adeoque manet principium impenetrabilitatis; sed ex majori idem est principium impenetrabilitatis in qualitatibus quod in substantia, & e contra: ergo si est realiter distinctum a qualitatibus, erit etiam realiter distinctum a substantia.

Probatur secundò: Ad hominem, vel quantitas aliquomodo distinguitur a substantia, vel non; posterius non dicunt Nominales: nam licet negent quantitatem esse realiter distinctam, asserunt tamen distinguere ex natura rei, seu per connotata; si primum, sequeretur in Eucharistia non esse veram transubstantiationem, sed hoc est contra fidem Catholicam; ergo: probatur sequela: Transubstantiatio

stantiatio est conversio totalis substantiæ in substantiam, sed talis conversio haberi non potest, ergo non esset transsubstantiatio: probatur mi. quia esset conversio substantiæ & accidentis, sed talis conversio esset transaccidentiatio, & non transsubstantiatio, ergo:

Probatur Conclusio tertiò.

In Eucharistiæ accidentibus debet esse aliquod subiectum commune qualitatium, sed nullum potius quam quantitas, ergo erit quantitas distincta ab accidentibus qualitatium, & etiam ab ipsa substantia: probatur mi. quia qualitates non possunt se invicem subiectare, ergo: probatur ant. quia non esset major ratio de una ac de altera.

Probatur Conclusio quartò.

Secundum Nominales omnes entitates habent sibi suam quantitatem realiter identificatam, ergo quando accidentia diversa eidem subiecto uniuntur, duæ quantitates se invicem naturaliter penetrant, & consequenter tot penetrationses erunt, quot erunt diversa accidentia, & etiam materia penetrabitur cum forma.

III.

Dices: Id non implicare, quòd duæ quantitates se invicem penetrent, maximè si sint diversæ speciei, non verò si sint ejusdem speciei: & hinc potest materia cum forma & omnibus suis accidentibus penetrari. **Sed Contra:** In qualitatibus intensis, quarum gradus sunt ejusdem rationis inter se penetrantur in eadem parte subiecti, ergo non modò qualitates diversæ, sed etiam ejusdem rationis se invicem penetrari possunt: probatur consequentia; quia etiam in his gradibus non distinguitur quantitas ab entitate graduum constitutiva. **Sed ad solutionem**

Instabis. Isti gradus sunt omnes diversæ speciei, atq; adeò se invicem penetrare possunt, **Sed Contra solutionem:** Omnes isti gradus sunt individui, ergo sunt ejusdem speciei: probatur conseq. omnia individua sunt ejusdem speciei, ergo etiam omnes isti gradus: ant. probavi jam supra sufficienter. **Contra 2.** Quandoquocq; aliquid componitur ex rebus diversarum specierum, est aliquod totum per accidens: sed si essent omnes illi gradus diversæ speciei, intensio, verbi gratià, albedinis, vel caloris, esset compositum per accidens, quod est absurdum, ergo:

Probatur Conclusio quintò.

Agens creatum non potest producere formam extra omne subiectum; sed in speciebus Eucharisticis nulla est qualitas quæ ibi non posset poni, vel destrui ab agente naturali, ergo ibi est aliquod commune subiectum omnium qualitatium aliud non, quam quantitas: quia substantia ex fide ibi non est, ergo: ma. patet, quia alias creatura posset creare; nam creare aliud non est, quam aliquid producere ex nihilo sui & subiecti.

IV.

Dices: Hoc argumentum atq; vel magis me & Scotistas premit, quam Nominales. Nam agens naturale etiam remanente per me quantitate potest in hostiam consecratam introducere formam ignis, ubi tamen nulla præ-

supponitur materia, sed per me tantum cum producit: sed forma substantialis ignis est magis perfecta quam quæcumq; accidentalis, ergo poterit etiam absq; creatione producere & inducere formam accidentalem absq; eo quòd creet: vel dicendum quod in productione ignis etiam creet, quod tamen non admittet ullus Scotista. **R.** dist. ma. quoad illam partem, ubi non præsupponitur materia tempore aliquo præcedente, concedo ma. ubi non præcedit materia in aliquo instanti naturæ, nego ma. & consequentiam concessã mi. Itaq; in tali casu ut cum Scoto 4. d. 12. q. 6. n. 12. tenent Scotistæ, Deus tanquam causa prima supplet defectum causæ secundæ, dum ab agente naturali ponitur dispositio prævia, naturaliter exigens formam substantialem, prius saltem naturã producit materiam, & fat probabiliter etiam ipsam formam & totum compositum. **Sed**

Instabis. Si Scoto & Scotistis licet philosophari, & dicere Deum supplere subiecti defectum in productione formæ substantialis, & in productione ipsiusmet formæ, licebit quoque Nominalibus similiter philosophari, & consequenter dicere poterunt Deum simul naturã cum qualitate, vel in aliquo priori producere subiectum qualitatis, vel totaliter ipsam qualitatem, & consequenter non creabit agens naturale in productione aliquarum formarum accidentalium: sed revera nihil urget replica; quia inde sequeretur, quòd quando quæcumq; minima alteratio fieret in Eucharistia quòd statim produceretur nova materia, vel nova substantia, adeoque deberet statim desinere esse ibi corpus Christi; vel saltem fieri novum miraculum: quòd duæ substantiæ quantæ sint simul in eodem loco. Deinde non est necesse recurrere ad productionem novi subiecti, quoties producit nova qualitas in Eucharistia in sententia mea, quia ibi manet quantitas, bene tamen quando producit forma substantialis: nam secundum fidem nullum subiectum præfuit in Eucharistia, quod posset sustentare formam substantialem, sicut præest subiectum qualitatium: unde non est peritas, adeoque nullum pondus quòd me, vel quemcumq; Scotistam, vel aliquid premeret. **Sed contra Conclusionem**

Arguitur directè. Omne illud, propter quod ponitur quantitas à substantia distincta possunt supplere respectus & relationes, ergo frustra assignatur & ponitur distincta: probatur ant. Quia ideò ponitur quantitas à substantia & qualitatibus distincta, ut eas reddat impenetrabiles; sed hoc supplere potest respectus distantie, situs & unionis partium, ergo omne illud supplere possunt respectus; propter quod ponitur quantitas distincta à substantia. **Sed** **R.** negando ant. cum probationis min. Quia tales respectus nullo modo sufficiunt: nam similes etiam reperiuntur in substantia separata à quantitate, qui tamen non reddunt partes ejus impenetrabiles, adeoque ponenda est aliqua forma positiva absoluta.

Instatur. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed nulla est necessitas multiplicandi, vel ponendi aliquam formam absolu-

tam distinctam à substantia, per quam reddi-
tur impenetrabilis, ergò. & dist. ma. non sunt
multiplicanda entia sine necessitate simplici-
tèr: concedo ma. secundum quid, nego ma. &
minorem. Necessitas autem manifesta est ipsa
ocularis experientia, quâ videmus hostias con-
secratas esse extensas & impenetrabiles, ex
quo clarè & persèctè deducitur, quòd etiam
ibi sit radix, seu forma illa propter quam sunt
extense, & sic impenetrabiles.

Urgetur. In Eucharistia est miraculum,
per quod fit, ut una hostia maneat extensa tam
bene, ac altera, & ut se penetrare non possunt,
ergò non est signum, vel fundamentum suffi-
ciens dicendi, quòd hoc proveniat ab aliqua
forma absoluta ibi remanente. Sed & negando
ant. & retorqueo argumentum contra Nomina-
les: secundum vos non debent multiplicari
entia sine necessitate, ergò nec debent multi-
plicari miracula absq; necessitate: sed nulla est
necessitas multiplicandi miracula, quia pos-
sunt recurrere ad causas naturales, ergò. Et
hæc responsio tantam vim habet ac ipsa Nomina-
lium, & consequenter si nullum aliud funda-
mentum assignare possunt, non subsistunt.

QUÆSTIO III.

De speciebus quantitatis.

Quaestio hæc apud Doctores proce-
dit de speciebus quantitatis, ut est speciale ac-
cidens distinctum tum à substantia, tum à reli-
quis omnibus accidentibus existentibus, non
verò de possibilibus, aut talibus quæ substantiis
identificarentur: nam tot alioquin assignari
deberent species, quot esse possunt species rerum
materialium possibiles. Itaq; Aristoteles
in hoc capite divisit quantitatem primâ sui di-
visione in continuam & discretam; continuam in
permanentem & successivam, continuam in lineam
superficiem & corpus; discretam verò in numerum
& orationem, successivam in motum & tempus.
Quantitas continua ex ipso Philosopho est, cu-
jus partes copulantur termino communi, ut
quantitas ligni ulnaris, aquæ urnalis, quarum
partes omnes verâ unione reali Physicâ inter se
uniuntur: Discreta è contra est cujus partes non
copulantur termino aliquo communi, nec
uniuntur inter se verâ aliqua unione, ut nume-
rus ternarius trium hominum, qui numerus, pro-
ut ad propositum nostrum deseruit, duplex est:
unus dicitur transcendentis & est ille, prout
communiter Authores volunt, qui coalescit ex
rebus non quantitativis & materialibus, ut nume-
rus trium angelorum, trium animatum &c.
diciturq; vulgo transcendentis, quia non de-
terminat sibi certum prædicamentum sed vaga-
tur per res omnium prædicamentorum, ut sub-
stantiæ, qualitatis & relationum: Alius est nu-
merus prædicamentalis, & est ille, qui constat
ex rebus tantummodo quantitativis, ut nume-
rus trium hominum, trium lapidum &c. Per-
manens est cujus partes possunt simul existere,
ut quantitas unius ligni bipalmaris: successiva
verò est cujus partes non possunt simul existere,
sed ex sua natura exigunt, ut una succedat
alteri ut tempus, motus, de quibus quid sint, agam

in Physica. Linea est quantitas unius dimensio-
nis tantum, scilicet longa, cujus partes copulan-
tur punctis; unde dicitur longitudo sine lati-
tudine & profunditate. Superficies est quanti-
tas binæ dimensionis, scilicet longa & lata, cu-
jus partes copulantur linea. Corpus denique
dicitur quantitas trinæ dimensionis, scilicet
longa, lata, & profunda, quod corpus mathe-
maticum dici & vocari solet, ut & ipse D. Au-
gustinus ad notavit cap. 10. Cate. dum dixit:
Quod tamen (scilicet corpus) non ita accipimus,
quemadmodum solemus accipere naturale nempe
corpus nunc. Quod in quaestione hac queritur
est, quanam ex enumeratis sint veræ species
quantitatis ut sic, ponibiles in hoc prædica-
mento? Circa quam materiam mira est Au-
thorum & sententiarum diversitas: nam aliqui
asserunt omnes enumeratas esse veras species
quantitatis; alii verò è contra nullam præter
solum corpus, ut sentire videtur noster Baro.
Communis sententia asserit, lineam, superfi-
ciem, & corpus, veras esse species quantitatis, &
hanc tenent Scotistæ communiter & Recen-
tiores, ut Maffrius, Comptonius, Oviedo &c.
Hanc sententiam etiam sequuntur Can. So-
to, Toletus, Flandriæ, Villalpandus; sed ad-
dunt, locum etiam esse veram speciem quanti-
tatis, Tartaretus verò Major. Zerb. Bassolus
faber addunt insuper motum & tempus, alii
orationem. Doctor subtilis in hac materia est
totus problematicus, unde ejus autoritate sal-
vâ, quidcunq; aliquis voluerit amplecti licebit.

Dico I. Accipiendo quantitatem univocè in
eo rigore, quo eam definiti nullas habet sub se species,
quæ propriè & directè in prædicamento collocari
possunt præter corpus. Hæc non habet patronum
præter Authorem, sic eam proponentem viam
monstrante ad eam Barone.

II.
Quantitas
nullas habet
species.

Probat tamen primò. Nihil
dicendum est species alicujus, quod non habet
& convenit cum superiori in ratione generica,
sed nulla alia potest cum quantitate in ratione
generica convenire præter solam corpus, ergò
solum corpus erit vera species quantitatis in eo
rigore: probatur ma. quia nihil potest dici ani-
mal nisi rationem animalis, scilicet viventis &
sensitivi participet, nec aliquid dicitur homo
nisi habeat animalitatem & rationalitatem, er-
gò nihil dicendum est species alicujus nisi con-
veniat cum superiori in ratione superioris;
probatur minor: Si essent aliqua, quæ sic ra-
tionem communem participarent, maxime es-
sent, vel numerus, tempus, & motus, vel linea &
superficies, sed hæc non sunt, ergò: ma. est cer-
ta; probatur mi. nam in primis non est nume-
rus, quia est unum per accidens: ut autem dire-
ctè ponatur in prædicamento debet esse per se,
ergò, nec est motus & tempus, quia ista pro for-
mali dicunt relationem, nihil autem relativi
potest esse species alicujus absoluti, quia nul-
lum relativum est alicujus absoluti constituti-
vum: probatur denique, quòd nec linea, nec
superficies, de quibus tantum in communi sen-
tentia est difficultas, quia ratio quantitatis pro-
ut eam definit, est exigentia extensionis localis
impenetrabilis, sed linea & superficies non exi-
gunt extensionem localem impenetrabilem,
ergò

ergò non participant rationem communem quantitatis definitæ, & consequenter non possunt esse veræ species quantitatis præter solum corpus, quod sic rationem quantitatis participat: probatur minor, quia quando applicantur duæ lineæ supra se invicem, vel duæ superficies in aliquo plano, illæ duæ lineæ se invicem penetrant, seu sunt secundum indivisibilia in eodem loco, ergò se invicem penetrant.

III. **Dices.** Lineam & superficiem non se invicem penetrare, sed potius esse in eodem loco: adeoq; veræ erunt species quantitatis: sed Contra Ratio quantitatis est exigere ex natura suâ, non posse esse cum alio in eodem loco, sed necessario ab eodem loco aliud pellere, sed hoc est esse impenetrabile, ergò si species & lineæ verè sunt in eodem loco, verè se penetrant; aut si requiris ad penetrationem unius in aliud ingressionem, jam hoc ipso concedis, solum corpus sic posse non penetrari: quia connaturaliter nullum aliud ingredi potest, ut cum eodem eundem habeat locum, & sic ipsum erit tantum species quantitatis. Imò si quis super tabulam planam manum, vel aliquid aliud planum applicet, idque per tabulam suppositam trahat: tunc lineæ superpositæ manus, vel tabulæ ingradientur lineæ tabulæ inferioris, & consequenter se invicem penetrabunt.

Dices. Lineam & corpus se invicem penetrare secundum eam rationem, secundum quam sunt indivisibiles, non verò secundum rationem, secundum quam sunt divisibiles, sed Contra primò Ratio specifica & constitutiva quantitatis est ut de se undequaq; sit impenetrabilis; ergò quæcunq; non participant hanc rationem communem, non poterunt dici quod sint species quantitatis. Contra secundò: si quis acciperet lineam bipalmarem, & illam lineam complicaret, efficeretur tantum longitudo palmaris, tunc eadem se linea penetraret secundum rationem, secundum quam esset divisibilis, ergò secundum rationem quæ quanta est, ergò non erit vera species quantitatis; quia penetraretur: probatur ant. quia linea est divisibilis secundum longitudinem, ergò.

IV. **Probatur Conclusio secundò:** Omne illud quod directè ponitur in aliquo prædicamento, debet esse quid completum, non ordinatum ad compositionem alterius: sed linea & superficies non sunt completa & ordinarentur ad aliud, ergò non possunt directè poni in prædicamento, & consequenter non erunt quantitatis species: probatur hæc consequentia: quia quæ in prædicamento directè ponuntur debent esse genera, vel species, vel individua, sed genera non sunt, nec individua, ergò nec species: probatur minor principalis; quia linea ordinatur ad compositionem superficiæ & superficiæ in ordine ad corpus, ergò. Confirmatur; quia si linea & superficies constituerent & essent species quantitatis, eadem ratione posset esse punctum, sed hoc est inconveniens: probatur sequela, quia punctum tam benè concurrat ad compositionem lineæ, quam linea ad compositionem corporis, ergò si linea, non obstante quòd sit incompleta, & pars corporis, potest esse species quantitatis, poterit etiam esse punctum.

Dices: Magnam esse disparitatem, quia punctum nullo modo participat rationem quantitatis, benè tamen linea & superficies, ergò: probatur; quia linea & superficies, licet non secundum omnem rationem, saltem secundum aliquam participant, sed Contra qualibet species debet totaliter participare rationem generis, ergò si non totaliter participant, non erunt veræ species. Contra secundò: hinc sequeretur quòd substantia participet rationem quantitatis, & sit ejus species sed &c. probatur sequela; quia substantia secundum aliquam rationem participat quantitatem: quia petit extensionem partium in ordine ad se & in ordine ad locum, potest commensurari, & dividi, quæ etiam conveniunt & sunt propria quantitati, ergò si sufficit, ut dicitur aliqua species quòd participet secundum aliquam rationem generis, etiam substantia poterit dici species quantitatis, Contra tertio. Hinc posset dici, quòd planta sit species animalis; quia secundum aliquam rationem participat rationem ejus.

Probatur Conclusio tertio.

Si linea & superficies essent species quantitatis, sequeretur quòd nec corpus, prout de eo hic agitur, posset poni directè in prædicamento, sed hoc, supposito, vel dato, tolleretur tota ratio prædicamenti hujus, quod est inconveniens, ergò linea & superficies non sunt species quantitatis: probatur sequela: ut aliquid ponatur directè in prædicamento, debet esse ens per se, sed quantitas non est ens per se, ergò non posset poni in prædicamento: probatur mi. Illud non est ens per se, quod componitur ex rebus diversorum prædicamentorum, vel etiam ex rebus ejusdem prædicamenti, quarum utraque, vel una saltem sit completa, sed quantitas est ens compositum ex duabus aliis speciebus completis, ergò non posset poni directè in prædicamento, vel dicendum erit non esse completas: si sic, tunc etiam non erit linea & superficies species directè in hoc prædicamento collocabilis.

Opponitur contra Conclusionem auctoritas tum Scoti, tum Aristotelis hinc, qui differtè asserunt, lineam superficiem & corpus esse veras species, ergò directè est conclusio contra Scotum & Aristotelem; R. tam Scotum quam Aristotelem in hac materia fuisse problematicos, quod patet ex eo, quia modò plures, modò pauciores, jam has, nunc illas, assignarunt species, & ideo sicut Communis sententia dicit, & Scotisla simul quod dum dicit Scotus & Aristoteles numerum, tempus, vel motum esse species quantitatis, eos fuisse locutos famosè & ex sententia aliorum ad accommodationem vulgi, & meliorem intelligentiam: ita ego pariter dico, dum dixerunt superficiem & lineam esse species, hoc asseruisse famosè & non ex sententia propriaque mente, sed ex aliorum voluntate.

Instatur. Id non posse dici, ergò gratis hoc asseritur pro responso: probatur ant. Quia tam Scotus, quam Philosophus quantitatem constituunt pro supremo genere, sed si non haberet plures species, & plura genera non posset

fit dici supremum genus, ergo debet aliquas habere species, nullas potius quam lineam, superficiem & corpus, ergo linea & superficies erunt verae species, etiam ex mente Doctoris & Philosophi. R. negando ant. ad cuius probationem dico, quod si ad supremum genus requiritur, quod sint plures species, etiam requiritur, quod sint plura genera; ergo debent plura assignari, quae habeant rationem quantitatis praeter species allegatas. Deinde R. negando mi. probationis absolute, quia id gratis requiritur, quia non dicuntur genera suprema ex eo, quod plura sub se habeant, sed ex eo quod nullum supra se habeat in eodem genere, vel in eodem predicamento: quia in ratione generis supremi non constituitur in ordine ad inferiora, sed per negationem ulterioris generis.

Urgetur. Nullum genus potest salvari in unica specie, ergo necessario requiruntur plures: quia, si solum corpus esset species quantitatis, unicam tantum haberet speciem R. dist. ant. genus praedicabile, concedo ant. genus praedicamentale, nego ant. Itaque genus praedicabile consideratur secundum praedicabilitatem de pluribus specie differentibus, & consequenter, vel actu, vel potentia plures species sunt necessariae, genus vero praedicamentale consideratur tantum secundum naturas rerum, ipsasmet in se, unde si aliquod genus plures habet species, bene praedicabitur de ipsis; si minus, parum refert, quia id non requiritur fundamentum huius & superioris responsionis; quare in Scoto I. d. 18. q. 3. n. 19. sed ut praeteritum rigorem temperem

VIII. Dico 2. Sumendo quantitatem sine omnimodo rigore conditionum reponibilium in predicamento & in vulgariori ac laxiori acceptione, per quamdam analogiam, ad veram quantitatem, congrue dividitur quantitas ut sic, in continuam & discretam, haec in numerum & orationem, continua in permanentem & successivam, successiva in tempus & motum, permanentem in superficiem, lineam & corpus ac locum, & ista iterum in sua inferiora veluti in individua. Hanc etiam sic propositam nullibi reperi, estque conjunctim pariter firmo destituta patrocinio, aequo; ac prior, divisim tamen plures habet Patronos & fautores. Ipsumque Aristotelem & Scotum, Philosophum quidem s. Met. I. 13. ubi enumerat quantitatis continue species, lineam, superficiem & corpus, & cap. de quant. addit locum; successiva vero tempus & motum, discreta vero ponit species, numerum & orationem. Doctor vero I. Met. cap. 9. expresse hoc tenet de linea, superficie & corpore, in reliquis vero, ut antea dixi, problematicus fuit, nam I. d. 22. q. un. de similibus dicit: *Quod horum verum sit, alias videbitur.* Ad hanc Conclusionem sic proponendam signanter me movit autoritas Magni divi Augustini, quem, quia ob amplitudinem penetrandorum & intellectuum, in pravum nolui trahere consensum, quasi ex mente aliorum & non sua locutus fuisset, ideo cum sub hac propositone causae meae Procuratorem constitui, unde etiam Conclusionem probo, autoritate ejusdem S. Patris. Et in primis quod quantitas dividatur

F. Amandi Hermann Logica.

in continuam & discretam, expresse habet cap. 10. Categ. dicens: *Ipsius autem quanti, aliud est cohaerens, aliud separatum. Cohaerens est gramme, ephiphania, corpus, locus & tempus; ubi per cohaerens intelligit S. Pater continuam, per separatum discretam, per gramme lineam, quam dicit esse, si quis omisisset latitudinem solam longitudinem voluerit metiri; Per Epiphaniam intelligitur superficies, de qua S. Doctor sic ait: *Emensa vero cum longitudine latitudo, Epiphania dicitur; de corpore vero dicit, eam esse dimensionem, si ultra longitudinem & latitudinem altitudo fuerit sociata; per altitudinem quid vero intelligat? explicat serm. 7. de verbis Apolog. cap. 2. Altitudo (dicens) in lingua latina utrumque significat. Et quod sursum versus est, altitudinis nomen habet & quod in profundum altum est, altitudinis nomen habet.* De quantitate discreta, eodem capite, haec habet: *separata vero sunt (id est quanta) numerus & oratio; quis enim non advertat propriis terminis unum separatum esse a duobus, duos a tribus? Et in oratione singulae syllabae separatae sunt, natura enim & numero segregantur, cum alteram brevem, & alteram longam, & unam vel duas dicimus. Nimirum apparet, haec quae diximus & ad quantum pertinere & separata oportere nominari. Quae autoritates clarae sunt & nihil redolent, unde interpretari possent in D. Aurelium tenere ex mente aliorum, cum & ingenio & gratis insuper ultra modum excesserit & superaverit Philosophos quoscumque Gentiles, maxime cum ultra hoc mentem suam aperiat & asserat, etiam numerum animarum ad praedicamentum hoc reducendum lib. 6. Mus. cap. 17. & lib. de quant. ani. cap. 32. sic loquens; *De numero animarum nescio quid tibi respondeam? citius enim dixerim, non esse omnino querendum, quam vel numerum, vel multitudinem non pertinere ad quantitatem.***

Probatur Conclusio ratione.

Primò, Generaliter, si omnes praedictae species secundum rigorem quantitatis, reponibiliumque in predicamento non sunt verae species, ergo erunt saltem tales in laxiori & vulgariori acceptione, cum omnes verè denominentur quanta.

Probatur specialiter prima pars, de quantitate continua, & discreta primò. Illae sunt verè, species alicujus generis, de quibus genus in quid praedicari, potest tanquam de specie differentibus, quantitas praedicatur sic de continua & discreta; ergo erunt verè species: probatur mi. quia si quæram de quolibet eorum se junctim quid sit? respondebitur mihi, quod sit quantitas, ergo.

Probatur secundò. Illae verè species alicujus generis, quae illius rationem genericam in se includunt & eam per varias differentias contrahunt, sed quantitas continua & discreta sunt tales, ergo: probatur mi. Ratio quantitatis est, habere partes extensivas, cum impenetrabilitatis exigentia, sed quantitas continua & discreta hoc habent; ergo includunt verè rationem communem genericam quantitatis: probatur mi. quia quantitas discreta est verè divisibilis & impenetrabilis, cum alio quocumque, sive ejusdem, sive diversae speciei; probatur etiam, quod hanc rationem per

diversas differentias contrahant, quia continua habet continuam partium extensionem; discreta verò discretam; continua est divisibilis in partes, quas actu in se continet, discreta est divisibilis in partes discretas, sed istæ sunt veræ differentia, ergò: probatur mi. quia in singulis variant rationem genericam quantitatis, sed quæ sic variant rationem genericam, sunt veræ differentia, ergò & illa.

X. **Dices:** Ratio quantitatis, vel ad minimum ejus proprietas est, quòd possit dividi, sed quantitas discretas, seu numerus est actu divisus, ergò non participant rationem quantitatis. R. negando mi. quia numerus ternarius dividi potest in tres unitates, & licet ejus partes sint separatae materialitèr, scilicet secundum ipsas res, non sunt tamen divisæ in esse formali, numeri, verbi gratià, ternarii & hinc numerus ternarius non est divisus, sed est divisibilis.

Dices 2. Numerus ternarius ille pro formali debet subjectari in aliquo ex tribus illis entitatibus, sed hoc non potest fieri, ergò: probatur mi. quia non in omnibus, utpotè cum nullum accidens subjectetur in diversis subjectis, nec in aliqua singularitèr, quia illa entitas singularis non est ternaria. R. dist. ant. non potest in ipsis subjectari inhæsiuè transeat denominativè, nego ant. & consequentiam, undè numerus ternarius denominativè est in omnibus illis tribus entitatibus.

XI. **Probatur eadem pars Conclusionis** secundò. Numerus trium hominum, vel trium lapidum est vera realis entitas, ergò debet spectare ad aliquod prædicamentum, sed ad nullum aliud quàm quantitatem; ergò, si spectat ad quantitatem, erit vera ejus species: probatur subsumptum: omnia composita ex altero ejusdem prædicamenti, spectant ad idem prædicamentum, sed numerus trium hominum est rebus prædicamenti quantitatis; ergò spectabit ad hoc prædicamentum: probatur major, omnes partes singularitèr posita sunt in prædicamento substantia, sed si componantur confusione, non desinunt esse in prædicamento substantia, ergò composita ex rebus ejusdem prædicamenti, ad idem prædicamentum spectant.

XII. **Dices:** Partes aquæ licet concurrant ad compositionem totius aquæ, concurrunt tamen ad componendum aliquod totum per se, non sic autem duo homines, vel duo lapides quanti. Sed Contra: Idea duæ aquæ componunt unum per se; ergò etiam duo homines unum numerum per se, nam est eadem ratio; utpotè cum qualibet aqua fit æq; completa, ac quilibet homo, aut si duo homines faciunt unum per accidens formalitèr, etiam faciunt duæ aquæ: & sic nec duæ aquæ confusæ possent poni in prædicamento, licet poterant ante confusionem. Ex hinc

XIII. **Probatur Conclusio, quoad eandem partem tertio.** Si esset aliqua ratio, esset maximè, quia numerus trium hominum, vel trium lapidum esset compositum per accidens, sed hæc ratio nulla est, ergò: probatur mi. Illud est compositum per accidens, quorum neutrum se habet per modum actus & potentia;

sed hoc hic non contingit, ergò: probatur mi. quia numerus prior, verbi gratià, binarius est, se habens per modum potentia & ternarius quicumq; sequens habet se per modum actus, ergò hoc hic non contingit, ut neutrum sit, quorum unum se habeat per modum actus & alterum per modum potentia.

Dices: Omnes numeri sunt specie distincti; ergò unus non potest se habere per modum actus & potentia: probatur consequentia: quia nulla species una potest contineri in alià, ergò nulla potest habere rationem potentia. R. 1. negando consequentiam, cujus probationis ant. dist. non potest contineri; in alià materialitèr nego, formalitèr concedo. Itaque numerus minor non continetur in majori pro formali, sed tantum pro materiali, in quantum habet tales unitates in numero; unde dixit Aristoteles: sex non esse bis tria, sed semel sex R. 2. negando consequentiam, cujus probat. ant. iterum distinguo: nulla species potest contineri in alià, ita eadem maneat, concedo ant. ut prior esse definat, nego: R. tertio. Hoc ipsum solvendum esse communi sententià, quæ dicit, quòd linea, superficies & corpus sunt species quantitatis, cum tamen linea & superficies contineantur in corpore.

Probatur quarto. Illud quod est unum per accidens, definiri non potest, nec potest habere de eo scientia, sed de numero habetur scientia, scilicet arithmetica; ergò non est unum per accidens.

Dices: Esse de numero tantum scientiam minus rigorosam, non verò propriè dictam; sed Contra, Aristoteles divisit scientiam realem propriè dictam in Physicam, Metaphysicam & Mathematicam; ergò potest haberi de eo vera & rigorosa scientia: probatur consequentia; quia Mathematica propria species est Arithmetica, ergò si Mathematica est propriè scientia, erit etiam Arithmetica, quia nunquam species sunt imperfectiores suo genere, imò semper perfectiores, quia ultra rationem genericam contractam habent superadditam adhuc differentiam contrahentem.

Dices 2. Numerum tantum pro formali definiri, sed de rebus pro formali definitis non potest haberi scientia, ergò nec de numero: probatur mi. quia pro formali dicunt numeri ens rationis, ergò non potest de illis haberi scientia. Sed R. negando mi. quia de naturâ communi de individuis pro formali definitis habetur scientia; item de sacramentis: nam sacramenta etiam pro formali tantum definiri possunt, quia pro materiali sunt entia per accidens, ut patet, quia constant ex diversis rebus diversorum prædicamentorum, nam potiora conficiuntur per verba tanquam per formam, & per res tanquam materia, & tamen nullus dicit, quòd non possit definiri, nec refert, quòd Scotus in 4. d. 1. q. 2. n. 6. & 7. dicit: sacramenta pro formali dicere aliquid rationis in quo fundatur: probatio minoris: quia per ly rationis non intelligit ens rationis fictitium, sed aliquid intentionale, aut si diceret de essentia rationis, intelligendus esset de ente rationis fundamentalitèr

damentalitèr & improprie. Et quamvis dicatur numerus, habere esse, per intellectum hoc non probat, quod non habeat etiam aliam rationem, quae est ordo & connexio rerum ad numerum.

XVII.

Probatur Conclusio quoad

eam partem, quod permanens bene dividatur in lineam, superficiem, corpus & locum. Et quantum ad tres priores species tenet communis sententia, cum qua sic probo: Quia habent & participant rationem communem quantitatis cum differentis essentialitèr diversis, ergo sunt verae species quantitatis: probatur aut quoad primam partem, quia sunt divisibiles suo modo, nam linea dividitur in puncta, superficies in lineas, & corpus in lineas & superficies, sunt etiam impenetrabiles, quia nulla earum potest reduci ad indivisibile, ita ut connaturalitèr non exigeret extensionem localem cum impenetrabilitate, ergo participant rationem quantitatis, probatur etiam, quod habeant differentias essentialitèr diversas, nam linea solam exigit extensionem longitudinis, superficies longitudinis & latitudinis, corpus verò extensionem, non modò secundum longitudinem, latitudinem & profunditatem, sed haec sunt essentialitèr diversae differentiae; ergo; probatur: sunt essentialitèr diversae differentiae animarum, quòd una sit tantum vegetativa, altera vegetativa simul & sensitiva, tertio verò ultra vegetativam & sensitivam, est etiam rationalis, ergo etiam sunt diversae speciei differentiae, esse tantum longum, esse longum & latum simul, & insuper esse longum latum & etiam profundum ab omnimoda paritate.

XVIII.

Dices: Disparitatem esse, quia illae tres

animae inveniuntur in diversis subjectis, non sic autem superficies & linea extra corpus & consequenter, si in corpore continentur, constituent tantum unam speciem, sicut anima rationalis, licet dicatur vegetativa, sensitiva & rationalis, non dicitur esse tres animas, ergo: probatur aut, quia nullum est ens materiale corporum defactò tam subtile, ut solam haberet longitudinem, vel solam longitudinem simul & latitudinem, nam ut cum Di. Augustino loquar lib. de quant. ani. cap. 6. instruens Adeodatum filium, sic inquit: *Emitere cogitare longitudinem, quae adhuc nullam latitudinem assumpsit. Et respondet Adeodatus: Nihil possum tale cogitare, se enim plumam araneam constituero in animo, quo nihil exitum solemus videre, occurrit mihi etiam in eo & longitudo per se, & latitudo & altitudo: quae qualesq; sunt, negare tamen non possum.* R. hanc replicam probare multam priorem Conclusionem, pro defendenda tam ista R. breviter parum referre, utrum istae tres species inveniuntur in diversis subjectis, nec ne? ex hoc tamen non concludi posse, quod non sint diversae species, sufficit enim, quòd fortè sint debiles sine corpore per divinam potentiam, atq; adeò dici possent diversae speciei, quia certum est, quòd si esset ali- quod ens, quod solum habere[et] longitudinem, specie differret à corpore, & sic etiam dicito de superficie, sicut Astronomi multa defactò demonstrant, de linea æquinoctiali meridionali, non quòd sint in caelo, sed quòd si essent, hanc

F. Amandi Hermann Logica.

& hanc operationem, munus & officium haberent.

Probatur etiam de loco: tum XVIII.

quia Aristoteles sic tenuit, tum quia omnes affectiones quantitatis eidem conveniunt, nam dicitur magnus, parvus, extensus, commensurabilis, divisibilis, sed cuicumq; conveniunt praedicata alicujus, illud censendum est species ejus, si non univoca, saltem æquivoca, sicut etià in sententia communiori Scristarum, creatura & Deus sunt entia æquivocè, accidens comparatum ad substantiam, ens rationis ad verum ens, ergo locus poterit dici vera species quantitatis, licet æquivoca, quia plus non requiro in Conclusionem, nec dico esse univocè quantitatem, sed tantum propter analogiam.

XIX.

Dices: Locum esse quidem quantitatem,

sed non distinctum à superficie, ut aliquid autem sit species, etiam æquivocè debet esse distinctum ab alio, quod est species univocè, ergo: R. negando ant. quia potest aliquid in loco, seu spatio aut praesentia, de quo modo non curo, an distinguatur, sumo, prout mihi idem significant, potest inquam, aliquid esse verè absq; eo, quod sit sub superficie, sed tunc posset dici in loco, seu ad minus in praesentia & spatio, ergo potest esse locus distinctus à superficie: probatur ma. quia potest, vel potuisset Deus creasse, ante mundi constitutionem, solem, vel hominem, sed tunc sol, vel homo nõ fuissent nullibi, sed fuissent alicubi, ergo fuissent in loco, in eo casu autem nullam habuissent superficiem, ergo potest esse locus sine superficie.

Instabis: Locum, quomocunq; con-

sideretur, spectare ad praedicamentum ubi, non verò ad praedicamentum quantitatis. R. Licet verum sit, locum ad praedicamentum ubi spectare, hinc tamen non sequi, quòd minus possit etiam ad praedicamentum quantitatis pertinere, sicut habitus spectat ad praedicamentum substantiae & etiam ad praedicamentum ultimum, seu habere.

Urgebis: Praedicamenta sunt realitèr

distincta, ergo idem non potest pertinere ad diversa praedicamenta. R. dist. consequens non potest idem ad diversa praedicamenta pertinere, secundum eandem rationem & eodem modo, concedo consequentiam. Secundum diversam rationem diversumque modum, nego consequentiam. Itaq; Locus in quantum dicitur rem continere, pertinet ad praedicamentum ubi, in quantum verò quantitatis rationes, scilicet, magnitudinis, parvitas, extensionis, mensurabilitatis participat, pertinet ad quantitatem, ad unum essentialitèr, ad alterum denominativè & analogicè.

Similitèr potest etiam probari

conclusio quoad tempus motum, nempe quia sunt extensa, quanta, mensurabilia, tarda, velocia &c. quae de quantitate dici possunt, ergo verè dicuntur participare rationem quantitatis, nec contra hoc aliquid occurrit, quod habere specialem difficultatem praeter eas, quas jam supra tetigi; unde dum dicunt, ea esse formalitèr motum, R. secundum aliam tamen de-

nominativè dici posse quanta, nec ulterius potest aliquid urgeri, quia non statur, quod sint veræ & propriæ dictæ quantitates, sed analogicè & denominativè; & hoc notato quælibet objectio per istud solvi potest.

QUÆSTIO IV.

De Proprietatibus Quantitatis.

I.

Prima proprietas est non habere contrarium.

Aristoteles tum hic, tum alibi plures assignat quantitatis proprietates, quarum aliqua etiam conveniunt substantiæ, alia verò sunt quantitati tantummodo propriæ, quæ etiam substantiæ competunt sunt duæ, nempe quod non habeat contrarium, intellige de contrarietate propriè dicta, prout explicui agendo de proprietatibus substantiæ: hinc licet una quantitas expellit aliam à suo loco, non expellit tamen aliam à subjecto; unde quod duæ quantitates, verbi gratiâ, duarum ulnarum non possint esse etiam in eodem subjecto, hoc non provenit, quod sibi contrariantur, sed ex eo, quia ipsa subjecta sunt in capacia ad recipiendas duas quantitates, non verò ratione ipsarum quantitatum contingit talis expulsio. Imò potest intelligi etiam, quod non habeat contrarium, id est quod, nec substantiæ, nec qualitati ipsa opponatur, nec illa quantitati.

II.

Secunda non suscipere magis & minus.

Secunda proprietas quæ etiam est substantiæ communis non suscipere magis & minus, id est quod non possit intendi; non verò, quod non queat extendi, quia videmus, quod una quantitas sit major quam altera, ut patet de quantitate palmari & ulna &c. Intensio autem quantitati nihil omninò confert: nam quilibet gradus & quælibet pars reddit suum effectum formalem quem præstarent, si septem, vel octo essent in eodem subjecto, quia quælibet pars faceret subjectum esse extensum in ordine ad se, & ad locum impenetrabiliter.

III.

Tertia esse divisibile in partes integrales.

Tertia proprietas quantitatis eiq; soli propria & conveniens: Est esse divisibile in partes integrales, quia dividi in partes essentialiter verè etiam competit substantiæ: divisio autem in partes integrales potest esse duplex: prima dicit solam partium distinctionem & separabilitatem entitativam; & hæc non est propria quanto modo quantitati, ut patet ex dictis, cum substantia etiam habeat talem divisibilitatem: Altera verò soli quantitati in quarto modo competens est, quando una pars separatur ab alia propter incompossibilitatem ad invicem, & sit interveniente instrumento corporeo per cessionem unius quanti alteri quanto quod ejus petit occupare locum. Et hæc proprietas competit omni quantitati, maximè continuæ, quia licet ab agente naturali cœli non sint divisibiles; nihilominus à principio intrinseco competit ipsis sic dividi posse: quare, notanter dicitur divisibilitas non divisio, nec tamen actualis divisio quæ reperitur in quantitate discreta totaliter & absolute excluditur; quia quamvis partes materiales jam divisæ sint, numerus semper est divisibilis in plures unitates; vel dici potest quod non sit necesse intelligere, quasi sola divi-

sibilitas sit proprietas; sed divisio, vel divisibilitas, sicut dixi de prædicatione differentie non modo pluribus numero sed etiam specie differentibus.

Quarta proprietas quantitatis est, esse in loco commensurativè, seu esse aptitudinem, ut aliquid actualiter, vel aptitudinaliter possit mensurari, seu activè, seu passivè, secundum rationem formalem quantitatis, seu secundum quantitatem molis. Et hæc proprietas, si intelligatur secundum præcisam rationem quantitatis molis vera erit proprietas, si verò intelligatur pro omni eo quod deducere, vel deduci potest in cognitionem alicujus, non erit proprietas quantitatis simpliciter in se, sed secundum nos seu secundum id, quod nos pro præsentis statu possumus aliquid mensurare prout supra de mensura quantitatis, in quæ cum dixerim, quod ratio quantitatis non consistat vix negari potest quin sit ad minus proprietas.

Quinta proprietas, quam Aristoteles maximè propriam vocat quantitati, est esse æquale, vel inæquale. Intellige tamen hanc æqualitatem & inæqualitatem quam habent res aliqua in ordine ad occupandum locum secundum extensionem partium æqualem & inæqualem in loco impenetrabiliter, quia alioquin & qualitates, & substantiæ dici possent æquales & inæquales; substantiæ quidem in perfectione & extensione, sicut est, verbi gratiâ, Angelus & materia prima; qualitates verò secundum perfectionem & intensionem æquales esse possunt, calor enim ut 6. perfectior est extensive calore ut 3. & perfectior est calor entitate quàm sit humiditas, &c. Non est tamen necesse ut illa æqualitas, vel inæqualitas sit actualis: sufficit etenim aptitudinalis; hinc si unica tantum esset quantitas à parte rei, verbi gratiâ, unica linea, hæc esset adhuc æqualis & inæqualis aptitudine, licet non actu. Hæc proprietas quoq; frequentè intelligitur de quantitatibus ejusdem speciei, verbi gratiâ, de duobus lineis, duobus superficiebus, & duobus corporibus. Per datam explicationem nonnullæ quæstionculæ benè solvi possunt, quas movent Connimb. hic q. 3. a. 1. & prima est. An æqualitas & inæqualitas competat quantitati ut sic, ut est supremum genus? Ad quod Respondetur negativè sed quantitatibus in particulari & hoc ipsum secundum suas partes integrales. Secundo an quantitas infinita possit esse æqualis, vel inæqualis? ad quod dicitur affirmativè, quia est apta nata commensurari alteri infinitæ, & sic æqualis ipsi aptitudine; deinde defecto esset inæqualis cuilibet finita. Tertio, an duo pondera sint æqualia vel inæqualia ratione quantitatis? Ad quod etiam affirmativè: ratio est, quia substantia de se non est æqualis, vel inæqualis secundum extensionem partium impenetrabiliter nisi ratione quantitatis. Denique notandum, quod æqualitas & inæqualitas non sint proprietates quantitatis, si sumantur formaliter, scilicet pro relatione convenientiæ & disconvenientiæ in eadem quantitate, aliquorum duorum, sed si accipiatur fundamentaliter pro aptitudine, quæ est apta fundare illas relationes, in quantum scilicet est ratio qua sibi æquales

æquales vel inæquales dici possunt. De relatione autem, quam æqualitas & inæqualitas important pro formali quaeritur. An sint reales vel rationis? Ad quod R. cum distinctione: si ad relationem propriè dictam requiritur, quòd extrema necessaria existant sicut requiritur, tunc sunt reales quæ intercedunt, inter duas quantitates, quæ a parte rei sunt, ut inter duas quantitates palmares; sunt autem rationis, quando neutrum vel alterutrum extremum non est existens, & hæc ordinariè intercedunt inquantitates successivas motus & temporis, verbi gratiâ, in motu circulari primi mobilis, vel solis ab oriente in occidentem; & e contra: in quo constituitur duratio, quæ dicitur, hic annus est æqualis cum motu circulari præteriti anni; & inæqualis cum motu per unum tantum Zodiaci signum. Et quamvis Aristoteles hanc proprietatem vocaverit maximè propriam, quia universalitèr tam quantitati continuæ, quam discretæ permanenti & successivè competit; Attamen proprietas quantitates continuæ permanentis intimior & proximior est.

Proprietas sexta est, scilicet esse impenetrabile, quia per hanc ipsam quantitatis rationem formalem explicavi, ad quam sequuntur omnes aliæ; nam esse divisibile mensurabile & c. præsupponunt extensionem localem impenetrabilitèr, unde ad eam sequitur, figura, & ubicabilitas. Figura enim exultat ex ordine quam partes dicunt ad se invicem situatæ in aliquo, & hanc vocat Scotus positionem de genere situs, unde data penetratione non manet figura, prout contingit cum corpore Christi in Eucharistia, in quo non est positio extrinseca de genere situs; bene tamen intrinseca seu ratio exigitiva extensionis localis cum impenetrabilitate. Fundatur etiam ubicabilitas circumscriptiva quæ corporibus competit, ratione quantitatis, unde vocatur etiam ratio essendi in loco circumscriptivè, subintellige cum impenetrabilitate, quia esse in loco circumscriptivè, prout dicit solam localitatem divisibilem corporibus per se competit, & ratio corporis de se est prior ratione quantitatis.

VI.
Sexta est esse impenetrabile.

DISPUTATIO V. DE QUALITATE.

Agunt plures Authores de relatione ante qualitatem, sequentes Aristotelem, qui etiam in Logica qualitati relationem præmisit: at tamen quinto Metaphysicæ extensionem servans ordinem, contrarium fecit, & immediatè post quantitatem egit de qualitate; sunt etenim semper cogitationes posteriores sapientiores prioribus. Et hoc valde congruo procedendi ordine. Nam minus regulate inter relativa immiscitur qualitas quæ de genere accidentium perfectissimum est: gratis suis verò sub uno grege educuntur absolutæ & sub alio relativa. Quare sit.

QUÆSTIO I.

Quid sit qualitas hujus Prædicamenti?

Notandum quòd qualitas post Aristotelem tripliciter sumi possit: primò laxissimè, ita ut comprehendat omnes formas tam accidentales quam substantiales, quæ possunt aliquod subjectum denominare quale, & hinc dicitur quòd differentia sit prædicabilis in quale quia quia ad quæstionem illam responderetur per modum adjacentis & accidentis, ut qualis est homo, est rationalis. Secundò modo potest accipi pro omnibus omnino accidentibus five absolutis seu respectivis quæ omnes prædicantur absolute in quale contingenter, ut patet tum ex dictis, tum per singula discurrendo; verùm tamen in his acceptionibus non est ad nostrum propositum, prout autem de qualitate hic agitur, sumitur pro aliquo particulari accidentali forma absoluta, quæ hoc prædicamentum constituit, quæ forma quidnam sit explicatè est difficillimum: tot etenim circumferuntur definitiones quasi, quot sunt definitores & authores qui de hac rescripserunt. Aristoteles eam descripsit, quod sit illud, quæ quales esse dicimur & per quam respondemus ad quæstionem, qualis res sit, quæ descriptio ordinariè ab omnibus reicitur; quia regulis bonæ definitionis & descriptionis caret; quia definitio est æque ignota ac definitum, quia esse qualem est esse affe-

ctum qualitate; ergò esse qualem, non est notius quàm ipse qualitas; cum aliud non sit quàm qualitate affectum esse, sicut non bene explicaret quis quantitatem per hoc, quòd diceret: est illa ratio qua quanti dicimur, aut albedinem esse eam formam quæ albi dicimur. Scotus de hac re ex professo non egit. D. Thomas dicit qualitatem esse dispositionem substantiæ, vel modum accidentalem substantiæ; verùm tamen insufficienter; quia quantitas est etiam dispositio substantiæ, & ubi, ac approximatior sunt modi accidentales substantiæ, quæ tamen non sunt qualitates. Hurtadus definit qualitatem esse accidens absolutum, non quantum; verùm tamen hæc definitio potius explicat, quid qualitas non sit, quàm quid sit; deinde non assignat sufficientem rationem specificam, quæ quietaret intellectum meum & deduceret me incognitionem ignoti. Iterum eodem modo potest etiam definiri quantitas, quòd accidens absolutum non quale, per quam definitionem non explicaretur tamen ratio formalis quantitatis, imò non tantum quantitas, sed etiam alia accidentia respectiva, si possent definiri. Mastrius & Belutus dicunt, quod qualitas sit accidens absolutum, ratione cujus subjectum qualificatum potest intèndi & remitti: sed non explicant rationem universalem qualitatis quia multæ dantur qualitates, quæ non possunt intèndi & remitti, ut sunt intellectiones & volitiones, species